

NEMZETBIZTONSÁGI SZEMLE

MMXIV.

II. ÉVFOLYAM II. SZÁM

KÜLÖNLENYOMAT

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMZETBIZTONSÁGI INTÉZET
BUDAPEST

Humán faktor (Az emberi tényező szerepe az extrémizmus- elhárítás kérdéskörében)

Boross Zsigmond Attila

Absztrakt

Az extrémizmus elleni fellépés alapvető nemzetbiztonsági feladat. A szakmai tapasztalatok alapján az egyén szerepe e terület kapcsán meghatározónak tekinthető. Ez egyaránt érvényes a célszemélyek és a műveleti erők vonatkozásában is. A rendszerváltás óta eltelt negyed évszázad alatt az ellenérdekű oldalak hullámzó érvényesülését követhettük nyomon. A nemzetbiztonsági szervek eredményessége érdekében elengedhetetlen a rendelkezésre álló ismeretek és képességek megszerezése, alkalmazása, a meglévő tapasztalatok hasznosítása. Ezek nélkül újabbnál-újabb „váratlan” események jelzik a nemzetbiztonsági szervek hiányosságait. Motivált, képességekkel rendelkező műveleti erők szervezett alkalmazása a köznyugalom biztosításának az alapja.

Kulcsszavak: emberi tényező, tapasztalat, képesség, extrémizmus, terrorcselekmény, alkotmányellenes, gyűlölet-bűncselekmény

Abstract

Act against the extremism is a basic national security issue. The role of the individual is considered to be determinative in this territory based on the professional experiences. It is true for the target and also for the operational forces. We could follow up the unbalanced enforcement of the other side during the last quarter century since the change of system. It is necessary to organize, use and utilize the available experiences in favor of the enforcement of the National Security Agencies. Without these actions newer and newer unexpected incidences will show the deficiencies of the National Security and Law Enforcement Agencies. The basis to ensure the public peace is to use the motivated and qualified operational forces in an organized way.

Keywords: human factor, experience, ability, extremism, terrorist acts, unconstitutional, hate crime

Bevezető

Mintegy öt év telt el a romák elleni gyilkosságsorozat és a Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg megfékezése óta. Extrém szervezet nem követett el az utóbbi esztendőekben jelentős súlyú, a köznyugalmat megzavaró bűncselekményt. A szélsőség dinamikáját megtapasztalva azonban valószínűsíthető, hogy a 2014-es választási esztendő, akár terrorjellegű cselekményekben testet öltő felépést is generálhat.

A jogszabályi felhatalmazás¹⁸¹ alapján az Alkotmányvédelmi Hivatal, az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (továbbiakban: Rendőrség), valamint a vezényelt állományból kialakított Terrorelhárítási Központ szakemberei a humán és technikai forrásokon keresztül felderítik a várható kihívásokat és minimalizálják, felszámolják a kockázatokat.

Az illetékes szakterületek a felderítés részeként nyílt források folyamatos monitorozását végzik. A szélsőséges hírportálok, fórumok követése, a célszemélyek közösségi hálókön megnyilvánuló közszereplésének napi szintű vizsgálata jelentős támogatást biztosíthat értő elemzők számára a kockázati szint reális megítélésében. A távközlési eszközön folytatott kommunikáció ellenőrzése, a nyomkövető eszközök alkalmazása szintén a technikai eszközök által nyújtott lehetőségek, egyben korlátok meglétére világít rá. A rendelkezésre álló eszközök hasznosításának szintje, a feltárt információk becsatornázásának hatékonysága a technika mögött álló humán erőforrás képességeinek a függvénye.

A kockázatot megjelenítő cselekmények kapcsán felvonultatható humán szereplők – célszemély, műveleti/operatív tiszt, (titkos/bevezetett) kapcsolat – vonatkozásában szintén az emberi tényező elsődlegessége emelhető ki. Elmondható, hogy a motiváltság, képzettség és képességgel-eszközzel ellátottság meghatározza a szereplők sikerességét.

Ha mindezen feltételrendszer mellett figyelembe vesszük a szférákon belüli, esetünkben a jobboldali extrémizmus, illetve a nemzetbiztonsági-rendvédelmi szervek és szereplők közötti sajátos kapcsolatrendszert, láthatjuk az elméletiség gyakorlati leképeződését, az egyén szerepét – hatását – fontosságát.

A vizsgálat célja, hogy több irányból megvilágítsa, mennyire jelentős tényező még napjainkban is az ember, aki egyrészt az elkövető, másfelől a műveleti erő-

¹⁸¹ A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, valamint a Terrorelhárítási Központról szóló 232/2010. (VIII. 19.) számú Korm. rendelet.

forrás, aki meghatározó faktor a technika mellett az extrémizmusból fakadó terror-jellegű, valamint a – politikai extrémizmus egyik sajátos büntetőjogi aspektusú megjelenésének tekinthető – gyűlölet-bűncselekményekkel szembeni eredményes fellépés során.

Nemzetbiztonsági tapasztalatok

Gondolatébresztőként szerepeljen itt a jogszabályi felhatalmazás¹⁸² alapján az extrémizmus elhárítása céljából létrehozott szerv egy korábbi, meghatározó vezetőjének visszaemlékezése a rendszerváltás óta eltelt, több mint két évtized munkáiról, külön kiemelve az emberi tényező szerepét. Katona Béla nyugalmazott ezredes részt vett az extrémizmus-elleni fellépés koncepciójának megalkotásában és az illetékes igazgatóságot is vezette a Nemzetbiztonsági Hivatalnál.¹⁸³

- *Melyek voltak az extrémizmus és terrorelhárítás főbb nemzetbiztonsági szempontú szempontjai?*
- A '90-es évek első felében még két külön igazgatóság foglalkozott az alkotmányvédelemmel és a terrorelhárítással. Ez a szakmai korszak a társadalmi és politikai környezet következménye volt; a nemzetbiztonsági szervek mindig is ki voltak téve ezen meghatározók szándékainak. Időszakonként változik azon elvárás, szemlélet, amely alapján a környezet hatást gyakorol a szakmai folyamatokra. Hol közvetetten, hol közvetlenebbül. A rendszerváltást követően a demokratikus intézményrendszert érő vélt, vagy valós fenyegetések elhárítása jelentett kiemelt feladatot. Voltak önjelölt szélsőséges vezetők, akik a verbalitás keretein túllépve, tevőlegesen is fel kívántak lépni az alkotmányos berendezkedéssel szemben. Tevékenységüket a spontaneitás, és – igen kimondhatjuk, hogy – az amatőrség jellemezte. Miként a hazai pártoknak sem szilárdult meg az értékrendszere, így a szélsőség is ad-hoc módon, elsősorban a környezet ingereire reagálva határozta meg önmagát. Ebből adódott a hozzájuk kapcsolódó kockázat belátható szintje, valamint az a kiszámíthatatlanság, amely a meghatározó aktivisták egyik napról a másikra rendszeresen megvalósuló konfliktusából fakadt. Mindennek a féltékenység és az irigység volt az alapja. Jelentős szakmai sikerként volt értékelhető, hogy Gottfried Küssel ausztriai letartóztatásával párhuzamosan Magyarországon is

¹⁸² A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény

¹⁸³ 2013-as beszélgetés szerkesztett változata.

sikerült felgöngyölíteni kapcsolatait, akik közül Győrökös István csoportját eljárás alá lehetett vonni.¹⁸⁴ Győrökös persze ezt követően sem hagyott fel szervezői tevékenységével, amelynek a kicsúcsosodása az 1999-es Becsület Napja volt, amikor is a Budai Várba vonult mintegy 1000 nemzetiszocialista, akik ezt követően a Viking klubban¹⁸⁵ koncertet tartottak. Itt történt meg, hogy az ellenőrzés alá vont német neonácik a rendőrökre támadtak. Bár az intézkedések szakszerűsége kapcsán több kritika érte a Nemzetbiztonsági Hivatalt és a Rendőrséget is, sikerült elérni a közvélemény figyelmének felkeltését, amely így jelentősen gátolta, hogy Magyarország ne válhasson a nemzetiszocializmus európai bázis-országává.

- *A szélsőség alakulására, változásaira miként reagált a többek között annak elhárítása céljából létrehozott szerv, a Nemzetbiztonsági Hivatal?*
- A feladatok megoldása iránt motivált állomány alkotta a szakterületet, amely az alapja a sikeres munkának. Amikor a külső elvárások iránya és mértéke, valamint a belső szakmaiság színvonala megfelelően tudja használni ezt a képességet, akkor eredményeket lehet elérni. 1994-re már annyi tapasztalattal gazdagodtunk, hogy egy szakmai fórumon javasoltuk a szakmalogikailag szorosan összekapcsolódó műveleti igazgatóságok elkülönülésének megszüntetését. Vallottam és vallom, hogy a terrorizmus az extrémizmus végső megvalósulási formája. Aki nem méri fel a szélsőséges szférában meglévő hatásokat, folyamatokat, kommunikációt, propagandát és a kockázatot megjelenítő aktivistákat, annak számára a váratlanság erejével jelentkezik minden új esemény. Persze nem lehet minden meggondolatlan kijelentést terrorfenyegetésként értékelni, ezért fontos, hogy a műveleti terület mellé rendelt, tapasztalt és képzett elemző-értékelő állomány képes legyen a reális kockázatok kiszűrésére. Ezen logikai rend mentén gondolkodó munkatársaimmal közösen javasoltuk az alkotmányvédelmi és a terror-elhárítási igazgatóságok összevonását, amely meg is valósult. A folyamat sikerességét azok a munkák jelzik, amelyek révén több terrorcselekményt sikerült megghiúsítani. Fontosnak tartom a tetterányos és célirányos intézkedések tervezését és végrehajtását, amelyek beleillenek a demokratikus államrend működésébe. Bár ezen sikerek híre – helyesen – a legkritikább esetben jutott el a médiáig, mégis ennek már több gazdája lett, mint a mindennapok izzadságszagú munkájának. Mi mindenesetre azt is szerettük, de mindvégig

¹⁸⁴ *Lásd később.*

¹⁸⁵ *Budapest, XIII. Kerekes u.*

nyitottak voltunk az új kezdeményezések irányába. A megújulás sajátos lehetőségére a német kollégák világítottak rá, akik a rekrutáció során az elhárítási terület megnyerhető tagjaira is számítottak munkatársként. Egy közös akciónk során német vezető kollégám büszkén mutatta az egyik legtehetségesebb elhárító tisztjüket, aki korábban egy szkinhed együttesben zenélt. Ebben mi sem maradtunk le nagyon, nálunk is dolgozott olyan kolléga, akit azért választottunk ki a jelentkezők közül, mert kiemelkedő ismerete és személyes tapasztalata volt a szélsőség világában. Azt vallom, hogy a politikatudományi és történelmi ismeretek kiegyesülve a szakmai gyakorlattal elengedhetetlenek a hatékonyság felé vezető úton. Motiváció és szakmai alázat pedig azt a pluszt adhatja mindehhez, amely révén elkerülhetővé válik az önelégültség, mert így minden nap választ keresünk a megújuló kihívásokra.

- *Győrköst már tárgyaltuk, mellette Szabó Albert és Ekrem Kemál György említhető a '90-es évek (önjelölt) nemzetiszocialista vezetőjeként. Mi a véleményed Ekrem radikalizációjának folyamatáról, lehetséges szerepéről az 1997-es, terror jellegű csőbombás robbantásokban?*¹⁸⁶
- Módom volt Ekrem szerepvállalást nyomon követni hosszú éveken át. Jellemét alapvetően két dolog határozta meg: származása és gyermekkori traumája. Balkáni (boszniai) török származású apja '56-os hős volt, a Széna téren harcolt. Emiatt kivégezték, így Ekrem egész életében neki szerette volna bebizonyítani, hogy ő is bátor harcos, kérlelhetetlen ellensége az államnak. Igazi pesti vagány volt, aki a rendszerváltást követően nagyot akart dobni. A Hungarista Mozgalom 1994-es, ismételt megalakulása számára kiemelt fontossággal bírt, hiszen „felnőhetett a nagyok” mellé. Az új szervezet kezdeti passzivitása azonban ismét csak a konfliktushelyzetet élezte ki, így nem is nyílt lehetőség annak kiteljesedésére. Ekrem amúgy is indulatos volt, ezért rá, illetve „fejlődésére” fokozottan hatottak a külső folyamatok. Mérsékelt intellektusa folytán csak néhány főnyi „bázist” tudott toborozni, de azok között több büntetett előéletű, fegyverrel rendelkező szélsőséges is volt.
- *Ilyen információkat értékelve kell, hogy egy elemző megnyomja a vészcsengőt, jelezve, hogy reálisan várható nemzetbiztonsági súlyú kockázat kialakulása ezen a vonalon. Úgy látom, hogy alacsony moralitású, erő-*

¹⁸⁶ Boross Zsigmond: *Extrémizmus – terrorizmus. (T)error & Elhárítás. 2013. 1. szám alapján.* http://tek.gov.hu/tt_pdf/2013/BorossZsigmond_Extremizmus_terrorizmus.pdf.

szakos és cselekvőkész aktivisták amennyiben szembesülnek egy idea érvényesülésének akadályával, azt képtelenek elfogadni, és indokoltnak tartják akár terror jellegű eszközök alkalmazását is.

- Én egy kicsit óvatosabban fogalmaznék. Nem vagyok feltétlenül biztos abban, hogy a folyamatok ilyen szinten modellezhetőek. Szerintem az emberi tényező szerepe a legmeghatározóbb. A célszemély is egy közegben létezik, annak impulzusaira reagál. Ezek a reakciók akár naponta új és a korábbiakkal ellentétes válaszokat váltanak ki. Többek között ebben rejlik – akarom mondani rejtett – a munkánk szépsége és nehézsége.
- *Szerencsére a közös munkánk ekkor nem ért véget. A téma kapcsán fontosnak tartom azt a 2007-es megbeszélést, ahol az extrémizmushoz kapcsolódó kockázat reális szintjét mértük fel, illetve igyekeztünk ennek a személetnek az országos szintű elfogadottságát, tudatosságát biztosítani.*
- Nem volt egyszerű feladat még abban a szakmai közösségben sem elérni, hogy a szélsőséges jelenségeket kellő árnyaltsággal és szakmaisággal vizsgálja mindenki. Pedig azok a vezetők és munkatársak hosszú évek óta foglalkoztak ezzel a területtel, mégis, a definíciók színvonala a média stílusát idézte egyeseknél, és nehéz volt eltántorítani őket a leegyszerűsítés kényelmétől. Az egyre szervezettebb, együttműködésre kész szélsőséges csoportok akár rendőri erővel szemben is gyakran felvállalt erőszakos fellépése és eszközalkalmazása alapján ezen a fórumon mondtam ki, hogy a belső terrorfenyegetés olyan szintjére értünk, ahol már célirányos, aktív intézkedésekre van szükség.
- *Új típusú kihívásként jelentkezik az etnikai alapú extrémizmus kialakulása, amely egyik lépcsőfokaként értelmezhető a romagyilkosságok megtörténte. Egyes régiókban a többségi társadalom tagjai kisebbségbe szorultak, és a helyi – illetve beköltöző – romák irányából érzett fenyegetésre hivatkozva a biztonságérzet megrendüléséről számolnak be. A kiszolgáltatott magyar etnikumú populáció irányába a „cigánybűnözés” ellen fellépő nemzeti radikális szervezetek önmagukat egyedüli megoldásként hirdetik.*

Erre nagyon kell vigyázni, a térben és időben külön álló eseményeket nem szabad összemosni. A leegyszerűsítés és a demagógia egyfajta válasz, de nem megoldás a problémákra. Mindez csak tovább mélyíti a törésvonalakat és tudatosítja az ellenségképet. A folyamatok megfelelő értelmezése kapcsán azonban ismét csak vissza kell kanyarodni a képzett, mélységi hírszerző kapacitás és a helyes

következtetések időbeni levonására alkalmas elemző-értékelő képesség, szakembergárda kialakításához.

A rivalizálás

A jelen szakmai felelősei számára a múlt tapasztalatai információval kell, hogy szolgáljanak, segítséget kell, hogy nyújtsanak. Azok háttérbe szorítása, esetleg elvetése eredményezheti a váratlanság, felkészületlenség nemkívánatos hatásait. Hogy a kapkodást és a szakmaitlan válaszokat meg lehessen előzni, érdemes áttekinteni a rendszerváltás óta eltelt majd' negyed század meghatározó szélsőséges szereplőinek motivációit, konfliktusait. Mivel napjaink meghatározó aktivistáinak zöme a környezetükben nőtt fel, a korabeli hatások reflexszerűen jelennek meg magatartásukban, ezért ezek ismerete segítséget nyújthat a várható folyamatok modellezésében. A szélsőséges aktivisták – már említett – rivalizálása napjainkban is a szféra egyik legmeghatározóbb működési sajátossága.

A rendszerváltást követően elburjánzó szkinhed szubkultúra hamar átpolitizálódott, és kereste a konfrontációs helyzeteket. Az egyes politikai pártokkal (Független Kisgazdapárt, Magyar Igazság és Élet Pártja, Magyar Érdék Pártja stb.) kapcsolatot kiépítő szervezetek mintegy segédcsapatként képviselték a nacionalista mozgalmi irányvonalat, szemben a parlamentarizmust elutasító nemzetiszocialista szkinhed áramlattal. Míg utóbbi a hungarista Magyar Nemzeti Arcvonalban és a zeneközpontú Blood and Honour Hungária szervezetben teljesedett ki, a nemzetiek közül sokan ma már a nemzeti radikális irányzatban és például a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalomban tevékenykednek. Mivel a rasszisták a nemzetek feletti árja egység elsődlegességét képviselik, folyamatos konfliktushelyzetben álltak a túlfűtött nacionalizmus és sovinizmus által motivált aktivistákkal. A 2006 őszi utcai erőszakcselekmények során is kialakult akcióegység potenciális fenyegetése ezért rávilágít azon felismerésre, hogy szükség esetén a leghatékonyabb bomlasztás e szempont alapján érhető el a szkinhedek között még napjainkban is!

A hungarizmust is több irányzat képviselte Magyarországon a rendszerváltást követően. Györkös István önmagát a Hungarista Mozgalom nyilas emigráció által felruházott kizárólagos vezetőjeként hirdette, begyűjtve így az anyagi támogatók zömét. A Magyar Nemzetiszocialista Akciócsoportok elnevezéssel 1989-ben létrehozott szervezete még családi, baráti jelleget tükrözött.¹⁸⁷ Az 1993-tól mű-

¹⁸⁷ *Veszélyességét jelezte, hogy a Nemzetbiztonsági Hivatal és a Katonai Biztonsági Hivatal együttes feljelentésére az Országos Rendőr-főkapitányság 1992 januárjában nyomó-*

ködtetett Magyar Nemzeti Arcvonal (MNA) későbbi kiképzéseinek is helyet biztosító bñnyi birtok ennek a fényes tanúbizonysága a militáns nemzetiszocialista irányzat kiépülésének.

Szabó Albert mintegy, a közvélemény felrázása céljából lépett a politikai küzdőtér emelvényére, ausztráliai emigrációból történő hazatérését követően, 1993-ban. Az addig felszín alatt tevékenykedő nemzetiszocialista szervezetek ekkor vállaltak először hangos, szervezetszerű közszereplést. A tradicionális hungarizmust hirdető első szervezete, a Világnemzeti Népuralmista Párt csak egy évet élt meg, viszont a Magyar Népjóléti Szövetség (MNSZ) már az ezredfordulóig működött. Integrációs lehetőséget jelentett, amikor Györkös Istvánt és még Ekrem Kemál Györgyöt is megnyerte az MNSZ számára, majd velük 1994-ben bejelentette a Hungarista Mozgalom újbóli megalakulását. A különböző emigrációs támogatói háttér és a tényleges tevékenység elmaradása miatt bizalmatlanság és törés alakult ki a szervezők között. A Szabó Albertet ért támadások (elsősorban Csurka István – MIÉP, majd Györkös István – MNA) mögött az a tény húzódik, hogy Szabó igyekezett elhallgatni életének azon szakaszát, amit az ausztráliai emigráció és a hazaérkezés között Izraelben töltött el...

Az ősmagyar hitvilágra hivatkozó hungarizmus újabb áramlata – a Szabó szárnyai alatt kibontakozó – Bácsfi Diána révén ismét a felszínre bukott, azonban nevezett közszereplésére immár az egész hazai nemzetiszocialista tábor bizalmatlanul tekintett, harsogva a hatóságok, vagy külföldi államok által foglalkoztatott ügynök teóriáját. Mindezekből látható, hogy a teátrális külsőségek mellett fellépő hungarista aktivistákkal szemben a lejáratás hatékony intézkedésnek bizonyulhat.

Az egyéni érdekek és a torzult személyiség érvényesülésének korlátaira világít rá az MNA további története, ugyanis Györkös bigott politikai katolicizmusból is merítő programja idegenné vált a kötetlenebb keretekre vágyó szkinhed fiatalok

zást rendelt el egy új törvényi tényállás (Btk. 139. paragrafus (2) bekezdés) alapján, „az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása” alapos gyanúja miatt Györkös István és hat társa ellen. Györkös lakásán házkutatást tartottak, ahol egy szovjet gyártmányú karabélyt, 500 lőszeret, katonai felszerelést és nagymennyiségű nemzetiszocialista, hungarista propagandaanyagot foglaltak le. Az eljárás végén a Györi Városi Bíróság Györkös István elsőrendű vádlottat lőfegyverrel és lőszerrel való visszaélés, valamint közösség elleni izgatás vádpontokban találta bñnösnek és marasztalta el egy év börtönbüntetésre ítélve, aminek végrehajtását ötévi próbaidőre felfüggesztette. A többi vádlott ennél enyhébb büntetést kapott.

számára, akik 1999 végén tömegesen elfordultak a szervezettől, áttérve a szubkulturális zenei (hate rock) vonal erősítésére. A kölcsönös vagdalkozások, árulások mély sebeket ejtettek e körben, amely bizalmatlanság – akár kívülről történő – erősítése akadályozza az esetleges integrációt. A bázisvesztést megtisztulásként hirdető szervezet militáns programjai, kiképzései révén szimpatizánsok, aktivisták újabb korosztályát vonzotta magához tíz esztendő alatt. A korábban megfigyelt izolációs hajlamú politikaszemlélet azonban sokak számára nem volt vonzó, így 2012-ben szakadás állt be a szervezetben. Ez az eset jelzi, ha fundamentalista jellegű elmozdulást eredményez egy vezető személyisége egy szélsőséges szervezetben, a bázis jelentős része szubkulturális értékek mentén leválasztható.

A politikai extrémizmus nemzeti radikális vonulata is tanulságos konfliktusrendszert termelt ki az utóbbi években. Az Erzsébet híd 2002-es elfoglalása idején nyílt politikai aktivitást vállalt Budaházy György aktuálpolitikai rendszerellenessége a nemzeti jelképek, külsőségek tudatos felhasználásával társult. A másik meghatározó aktivista, Toroczkai (eredeti nevén: Tóth) László által – 2001-ben – létrehozott Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom is ekkor vált szélesebb körben ismertté. A szervezetdinamika szempontjából extrovertált fázisnak tekinthető időszakban a színre lépő nemzeti radikalizmus még a bázisbővítésre koncentrált, a megszólítottak ideológiai hátterével kevesebbet törődve. A határon túli magyarság ügye – illetve annak öncélú felhasználása – kapcsán azonban Toroczkaiék összeütközésbe kerültek azon hazai nemzetiszocialistákkal (főként az MNA-val), akik gyakran az ottani magyarsággal szemben is fellépő, szlovák, vagy szerb rasszistákkal hirdettek árja egységet (a Becsület napja és más nemzetiszocialista rendezvények alkalmából).

A Magyar Gárda 2007-es megalakítása egy új, jelentős nagyságrendű militáns extrém erő színrelépését jelentette.¹⁸⁸ A sokak által párthadseregnek titulált szervezet azonban eddig nem konfrontálódott rivális nemzeti radikális csoporttal, szervezetszerű megjelenése alapvetően a romák megfélemlítését célozta. A 2009-ben feloszlott Magyar Gárda 2011-re fragmentálódott, és – ismét csak egyéni érdekek mentén – több új gárdaszervezet kezdte meg működését. A Ma-

¹⁸⁸ Több ponton vitatom az „elfogadott” elméletek álláspontjait a hazai szélsőséges szervezeti interakciókról. Lásd például: Karácsony Gergely – Róna Dániel (2010): *A Jobbik titka. A szélsőjobb magyarországi megerősödésének lehetséges okairól. Politikatudományi Szemle, XIX. évf. 1. szám, pp. 94-123.* és Filippov Gábor (2011): *A név kötelez. A szélsőjobboldal kutatásának terminológiai problémái. Politikatudományi Szemle, XX. évf. 3. szám. pp. 130-157.*

gyar Nemzeti Gárda és az Új Magyar Gárda Mozgalom – kétségbeesett bázisépítési törekvése és – rivalizálása révén tovább hígul az állomány amúgy is vitatható színvonala.

Az egyre kevesebb sikerélményt megélő gárdisták számára a 2009-ben létrehozott, mára néhány száz fős Betyársereg színrelépése jelentett újabb kihívást. Bár az éjszakai életben érvényesülő, testépítő körökben edződött társaság közös demonstrációkon történő megjelenése növelte az események propagandaértékét, a jelentősen kriminalizált szervezet tagságának fegyelmetlen és agresszív magatartása nemegyszer a szervezők eredeti szándékával szemben sült el. A 2012 augusztusában, Devecserben és Cegléden tartott demonstrációkon a Betyársereg tarjai provokatív, garázda magatartásukkal a helyi romákkal akartak konfrontálódni. Ennek eredményeként, bár a devecseri rendezvény mintegy ezer főnyi résztvevője mérsékeltebben viselkedett, a vonulás félelemkeltő jellegét élték meg a helyiek.

A gárdaszervezetek és a Betyársereg tagságának közös ellenségképe és az átfedő támogatói háttér ellenére gyakoriak az összeütközések a szervezetek tagjai között. A Betyársereg bevételei egy részét más rendezvények „védelméből” teremti elő, így terjeszkedése során a nemzeti radikális szervezetek érdekeit is sérti, ezért nemcsak, hogy rendszeresen kerül sor egyoldalú konfliktusra a Betyársereg és a Magyar Gárda utódszervezeteinek tagsága között, de Tyrityán Zsolt (a Betyársereg szóvivője) még Novák Elődöt, a Jobbik egyik alelnökét is felpofozta. A Betyársereg kriminalizált tagsága egyéni és anyagi érdekeit a nemzeti radikális jelszavak elé helyezi, így a jelentős kockázati szintet képviselő szervezet jelenléte egyben a sokak által sürgetett nemzeti radikális integráció kialakulását is akadályozza.

A szervezetközpontú szemlélet (mint objektum), valamint a várható kockázat (cselekvés) elhárításának központba emelése nemzetbiztonsági aspektusú vizsgálati módszer. A témakör elkövetői oldalú – emberi tényezőinek – áttekintése igényli még azon rendőri látásmód bevonását is, amely a jogellenes magatartás vizsgálata, tehát a törvényi tényállásba ütköztethető tevékenység különböző aspektusait is értelmezi.

A konspirált/csoportos agresszió

A tárgykörben vizsgált agressziót elkövető aktivisták meghatározó százaléka radikális, vagy szélsőséges szervezetben, annak tagjaként fejt ki büntetőjogilag releváns tevékenységét. A „magányos farkas” típusú elkövetők hatása Magyarországon a rendszerváltás óta nem tekinthető hangsúlyosnak.

A szélsőséges aktivista motivációja, moralitása és megélt élményei révén választja ki azt a csoportot, szervezetet, amelyben kiteljesedik. Ezek a közösségek egy-egy időszakban típusos magatartást folytatnak, így cselekményeik arculata is meghatározható, amely utcai ad-hoc jellegű garázda cselekményektől, önkényuralmi jelképeket ábrázoló falfirkák felfestésén át, kisebbséghez tartozó, vagy kiszolgáltatott állampolgárok (pl. hajléktalanok) tudatos támadásán keresztül, akár közszereplők, vagy intézmények elleni terrorcselekményekig terjedhet. A jobboldali extrémizmus sajátossága, hogy – még jelszavaiban sem valamely idealisztikus, pozitív cél érdekében – gyűlölet-motivált erőszakcselekményeket is végrehajt. Ez az agresszió csoportonként eltérő arculatú és nem is tekinthető állandónak. Amennyiben az egyén számára a megélt élmény nem jelenti az önkifejezés megvalósulását, átléphet radikálisabb eszközöket alkalmazó szervezetbe is. Mindez azonban a csoportok radikalizációja mentén, szervezetdinamikai szinten is kimutatható, amely az egyéni tulajdonságok kivetítődésének lehetőségét jeleníti meg, miként azt a Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg példája is tükrözi.

Terrorizmus

Belpolitikai folyamatokra reagálva 2007 őszén színre lépett egy új szervezet, amely célzott, erőszakos akciókat elkövetve támadta a hazai nemzeti radikalizmus – általuk kiválasztott – ellenfeleit.

- 2007. október 24-én ismeretlen tettes un. Molotov-koktélt dobott Ecsődi László szocialista politikus házára. A szervezet a kuruc.info hírportálon november elején magára vállalta a cselekmény elkövetését.
- 2007. december 11-én, lakása mélygarázsában négy ismeretlen, fekete ruhát és csuklyát viselő férfi megtámadta Csintalan Sándort, a Hír TV műsorvezetőjét, volt szocialista országgyűlési képviselőt, aki súlyos sérüléseket szenvedett. December 16-án a Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg magára vállalta a bűncselekmény elkövetését.
- 2007. december 16-án feltehetően három Molotov-koktélt dobtak Kóka János Normafánál épülő házára. Ugyanazon a hétvégén rálöttek Hiller István MSZP-alelnök házára is.
- 2008. február 8-án, Gödön, Cegléden, Dunaújvárosban, Kunhegyesen és Rácalmásán összesen öt szocialista képviselő házára dobtak Molo-

tov-koktél. A támadások elkövetését két nappal később a Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg magára vállalta.

- 2008. április 1-én Molotov-koktél dobta a – Budapest, XIII. kerületi – Hollán Ernő utcai Broadway jegyirodára, amely teljesen kiégett. A támadást a csoport magára vállalta.
- 2008. szeptember 3-án gyúlékony anyag felhasználásával megrongálták Szilvássy György, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszter lesencefalui nyaralóját. A gyújtogatást a szervezet magára vállalta.
- 2009. januárban John Emese szabaddemokrata politikus halálos fenyegetést kapott a csoporttól, ami miatt visszalépett a ferencvárosi időközi választás második fordulójától.
- 2009. március 6-án egy szabadszállási telephelyen egy autóbuszban robbanás történt. Ennek következtében fölötté leszakadt a garázstető egy része, amely további hat járművet is megrongált. A kár meghaladta az ötvenmillió forintot. Egy héttel később a Magyar Nemzet online-hoz eljuttatott elektronikus levélben a Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg felvállalta a buszrobbanást.

A támadások terrorszervezet működésének sajátosságait tükrözték, az eszközhasználat a radikalizációs spirál kialakulására utalt, mivel a Molotov-koktéltól eljutottak a robbanóanyag alkalmazásáig. A cselekmények jelenségszerű, összefüggő és politikai célzatú hátterét felismerve 2008. február 11-én a Központi Nyomozó Főügyészség egyesítette a Molotov-koktélos támadások nyomozását a Kóka János SZDSZ-elnök és a Hiller István MSZP-alelnök háza elleni támadások nyomozásával. Az eseteket terrorcselekményekké minősítették át.

A Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg nevű csoportosulás fellépése kapcsán a terrorizmus témája újra közérdeklődés tárgyává vált. Annak eldöntéséhez, hogy ezek az akciók terrorcselekménynek minősülnek-e, a bűncselekmények motívumai és céljai, az elkövetői kör szervezetségi sajátosságai, valamint a végrehajtott bűncselekmények elkövetési módja tekinthető relevánsnak. Nem elegendő ugyanis a büntetőjogi minősítés szempontjából, hogy valaki személy elleni erőszakos, közvesélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos bűncselekményt kövessen el, szükséges hozzá a célzat is, ami belföldi terrorizmus esetén irányulhat arra, hogy valamely állami szervet rákényszerítsen, tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön valamit, továbbá a lakosság megfélemlítését is célozhatja. A végső cél általában a rettegéskeltés, a befolyásolás, a politikai nyomásgyakorlás.

Amennyiben több elkövető lép fel, a közösségépítő kohéziós motiváció ugyanaz a politikai ideológia, amely okból végrehajtják cselekedeteiket. Adott esetben cselekményeik célja a politikusok – elsősorban a hazaárulónak titulált egykori kormányzati politikusok és országgyűlési képviselők – megfélemlítése, egyben a közvélemény felrázása volt.

A Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg fellépése az elkövetés módszerében is eltért a nemzetközi terrorizmus sajátosságaitól, nem alkalmaztak öngyilkos merénylőket, nem ejtettek túsokat, sem anyagi javak hatalomba kerítése, sem pénzkövetelés, vagy szabad eltávozás fejében. Ezek helyett gyakoriak voltak a gyújtogatások, a fegyveres, pokolgépes támadások, de a bombák többnyire kezdetleges alapanyagokból készültek.

A Magyarok Nyilai-ügy büntetőjogi szempontból különleges, mert Magyarországon először fordult elő, hogy a nyomozó hatóság egy feltételezett hazai terror szervezet és az általa elkövetett terrorcselekmények okán lépett fel.¹⁸⁹ Azért „feltételezett”, mert a csoport létezéséről már tudtak, működése azonban még a bűnüldöző szervek számára sem volt tisztázott. Felmerült ugyanis, hogy több különböző személy egymástól függetlenül követte el a bűncselekményeket, majd azokat a szervezet nevében felvállalta. Ne feledjük, hogy 2006-2007 során hány fantomszervezet nevében elkészített fenyegető üzenetet juttattak el a médiához – az anonimitásukhoz ragaszkodó – tényleges aktivitást nem vállaló szélsőségesek!

Ha a jogerős bírósági ítélet alapján bebizonyosodik, hogy a szervezethez köthetők az elmúlt időszak terrorcselekményei, az – függetlenül a veszély tényleges mértékétől – minőségi változást jelent, mégpedig azt, hogy az egyéni elkövetők után megjelent Magyarországon is a szervezett formájú politikai terrorizmus.¹⁹⁰ Azt azonban, hogy ez egyet jelent-e a Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereggel, s ha igen, vajon kizárólag a jelenlegi gyanúsítottak köréhez kapcsolható-e, nem tudható – egészen a jogerős ítéletek megszületéséig.¹⁹¹ Amennyiben Budaházy bűnössége beigazolódik, akár életfogytig tartó börtönbüntetéssel is sújthatják, amely – paradox módon – újabb terrorkihívást is dimenzionál.

¹⁸⁹ Boross Zsigmond: *Extrémizmus – terrorizmus. (T)error & Elhárítás. 2013. 1. szám alapján.* http://tek.gov.hu/tt_pdf/2013/BorossZsigmond_Extremizmus_terrorizmus.pdf.

¹⁹⁰ *Mindez alátámasztja Katona Béla ny. ezredes korábbi helyzetértékelésének helyességét*

¹⁹¹ www.jogiforum.hu/hirek/21545

A terrorcselekményig ívelő egyéni és szervezeti szintű radikalizáció elleni fellépés során keletkezett több évtizedes tapasztalat, valamint a hazai szélsőség profilja alapján középtávon az Alkotmányvédelmi Hivatal, valamint a Terrorelhárítási Központ várhatóan új kihívásokkal néz majd szembe. A társadalom által elvárt hatékonyság azonban kizárólag a – célszemélyek környezetében kialakított – humán alapú információgyűjtő, valamint elemző-értékelő képesség optimalizálásával és a hatáskörrel és illetékességgel bíró szervek komplex együttműködése által valósulhat meg.

Államellenes bűncselekmények

Tekintettel a magyarországi extrémizmus terror, valamint terror-jellegű cselekményéhez kapcsolódó előtörténetének megfigyelt sajátosságaira, középtávon az állam elleni bűncselekmények potenciális veszélyével is számolni kell.

Az 1990-es években a hazai nemzetiszocialista erők felől érkezett két alkalommal fenyegetés az alkotmányos berendezkedést támadva. A felderítési információk szerint – miként már láttuk - 1992-ben Győrökös István néhány követőjével fegyveres szervezkedésbe kezdett ennek érdekében, 1997-ben pedig Ekrem Kemál György már társadalmi bázisra (gazdatüntetés) épülve tervezte rendkívüli állapot kieroszakolását, amely során – a köznyugalom megzavarása érdekében – terrorcselekmények elkövetését is szükségesnek tartotta.¹⁹²

A közélet nyugalmanak megzavarása, különleges jogrendű állapot helyzetének kieroszakolása az utóbbi bő évtizedben a nemzeti radikális erők „titkos” programjában szerepelt. Budaházy György 2002-ben az Erzsébet híd lezárásával, majd a 2006-os zavargások idején Budapest tervezett blokádjával igyekezett az alkotmányos berendezkedés egészét fenyegető törekvéseit tömegmozgalom keretei között megvalósítani. Személyének kiemelt fontossága a Magyarok Nyilai Nemzeti Felszabadító Hadsereg immár terrorcselekményként minősített tevékenységével kiegészítve nyerhet komplex értelmezést.

A szélsőséges cselekmények dinamikájának elemzése során kirajzolódott, hogy a cselekvékenységben szenvedő fanatikus egyéni kudarc után közösségekben kiteljesedve próbálja „küldetését” beteljesíteni, de ha azzal szembesül, hogy céljait így nem érheti el, akkor kiemelt kockázatú eszközöket is kész alkalmazni. Egy-egy korábban meghatározó szerepű aktivista teljes körű feltérképezése, tevékenységének folyamatos nyomon követése, szerepvállalása folyamatos és sza-

¹⁹² Boross Zsigmond: *Extrémizmus – terrorizmus. (T)error & Elhárítás. 2013. 1. szám alapján.* http://tek.gov.hu/tt_pdf/2013/BorossZsigmond_Extremizmus_terrorizmus.pdf.

kaszos módosulásának felismerése számos tapasztalattal szolgált. Kimondhatjuk, hogy az a szélsőséges, akinek a személyiségében cselekvéskényszer, alacsony moralitás és erőszak készség egyaránt kimutatható, ha csatlakozik egy kudarcot valló szervezethez, akkor a sikertelenséggel szembesülve egyénileg – legfeljebb néhány követőjével – erőszakos cselekmények elkövetésére vállalkozhat. Részéről terrorjellegű aktivitás nagy valószínűséggel várható. Ehhez a megállapításhoz elengedhetetlen egy személyiségkép megalkotása – szakpszichológus bevonásával –, amely biztosíthatja az események és magatartás ismeretében az egyénhez kapcsolódó kockázati szint reális meghatározását. Az előzményismeretek birtokában a vizsgálathoz szükséges a felhasználandó, pszichológiai és cselekvésközpontú szemlélet célirányosságának érvényesítése.¹⁹³

A nyílt/egyéni agresszió – gyűlölet-bűncselekmények

A kiemelt súlyú bűncselekmények bekövetkezése előtt indikátorként vizsgálandók azok a cselekmények, amelyek a jobboldali extrémizmus ideológiájához kapcsolódóan valamely kisebbségi csoporthoz való vélt, vagy tényleges tartozás következtében támadják a sértetteket. Ezen felismerés alapján figyelmet érdemel, hogy a gyűlölet-bűncselekmények száma Magyarországon 2011-2012 között ugrásszerűen megnőtt: 125→206.¹⁹⁴ A gyűlölet-bűncselekmények tényállásonkénti megoszlása is megváltozott. Közösség elleni izgatás gyanúja alapján 54 (előző évben: 26), önkényuralmi jelkép használata gyanúja alapján 70 (60), míg közösség tagja elleni erőszak gyanúja alapján 82 (36) eljárás indult 2012-ben.¹⁹⁵

¹⁹³ Az 1920-as évek végén, a „nagy gazdasági világválság” időszakában amerikai pszichológiai, majd politológiai iskola vizsgálta az egyén és közösség kudarc hatására bekövetkező viselkedés- (behavior) változását. A behavioristák szerint az értelmezett magatartás modellezhető. Egy hazánkban kevésbé ismert kutató, Eric Hoffer zseniális meglátásait foglalta össze a szélsőségek kapcsán.

¹⁹⁴ Az Országos Rendőr-főkapitányság 2012-től vizsgálja tényállásonként a gyűlölet-bűncselekmények alapján kezdeményezett büntetőeljárásokat. Az évről-évre kiteljesedő vizsgálatok egyrészt támogathatják a nyomozások hatékonyságát, másfelől egy társadalmi felvilágosító programmal kiegészülve azok visszaszorítását is eredményezhetik.

¹⁹⁵ Előzmények: Boross Zsigmond Attila: A gyűlölet-bűncselekmények aktuális magyarországi helyzete, *Belügyi Szemle*, 2013. 12. szám, pp. 5-19.

Közösség tagja elleni erőszak (Btk. 174/B. §¹⁹⁶) gyanúja alapján 82 (előző évben 36) büntetőeljárás (mintegy 125%-os növekedés!) indult. A nyomozások elrendelésére általában azért került sor, mert a cigány, zsidó, afrikai, homoszexuális stb. sértettek az esti, illetve éjszakai órákban az utcán, megállóban, parkban, söröző előtt stb. szidalmazták, bántalmazták. Országosan a legjelentősebb kihívásként megjelenő cselekmények alapvetően a magyar és a roma etnikumú lakosság tagjai közötti konfrontációk során valósulnak meg, azonban egyedi esetek további relációkat is megjelenítenek.

Az emberi tényező szerepe ennél a tényállásnál is szembeűnő. Az extrém jobboldal ideológiája és a nemzetiségi türelmetlenség csoportos szinten aktivizálja az elkövetőket. Mivel akár közösségi méretekben is észlelhető a cselekményeket megelőző konfliktushelyzet, a konszolidáció érdekében elengedhetetlen a társadalmi csoportokat megszólítani képes mediátorok alkalmazása. A rendvédelem bűnmegelőzési lehetőségei leginkább a felvilágosító és tájékoztató tevékenység révén mutathatók ki.¹⁹⁷

Közösség elleni izgatás gyanúja alapján (Btk. 269. §) 54 (előző évben 26) büntetőeljárás (mintegy 100%-os növekedés!) indult. A korábban észlelt jelenségek mellett több jel is utalt arra, hogy a nemzetiségi türelmetlenség területén elmozdulás várható. A cselekmények elkövetői oldalának vizsgálata alapján megállapítható volt, hogy az Internet által biztosított anonimitás, valamint a fórumokhoz, hírportálokhoz történő csatlakozási lehetőség mérsékelt intellektusú személyekre is aktivizáló jelleggel hat. Így azok is véleményformáló szerepet játszhatnak, akik korábban – képességeik alapján – nem jutottak kommunikációs csatornához. Keresőszavas kontroll alkalmazása monitorozási lehetőséget biztosít az illetékes szervek számára az elkövetők kiszűrésére.

Önkényuralmi jelképek használata gyanúja alapján (Btk. 269/B. §) 70 (előző évben 60) büntetőeljárást (mintegy 15%-os növekedés) kezdeményeztek.¹⁹⁸ A fővá-

¹⁹⁶ A vizsgált időszakban, 2012-ben még nem lépett életbe az új Btk. (Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény). Mivel az 2013. július elsejétől hatályos, a korábbi jogszabályi (Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény) tényállásnak megfelelő hivatkozások szerepelnek a gyűlölet-bűncselekmények vonatkozásában.

¹⁹⁷ E vonulaton azonban ismét csak az államot – itt a Rendőrséget – képviselő személy emberi (képzettség, fellépés stb.) képességeinek meghatározó szerepe emelhető ki.

¹⁹⁸ Bár az elkövetési magatartás lényegesen eltér az előzőekben tárgyaltaktól, az elkövetői körben kimutatható átfedés – a jelenség szintű értékelés érdekében – indokolja a tényállás témába emelését.

rosban indított nyomozások elrendelésére az esetek túlnyomó többségében azért került sor, mert az ismeretlen elkövető(k) a közterületi tárgyakra (jegykiadó automata, különféle reklámfelületek, hirdetésmények, emlékmű, játszótér csúszdája stb.) filctollal, festékkel horogkeresztet rajzolt(ak). Országos szinten az oktatási intézményekben, rongálással megvalósított magatartás gyakorisága volt megfigyelhető.

Az új jogszabály hipotézisében szereplő köznyugalom megzavarásának alkalmasága viták tárgyát képezheti a közeljövőben, ugyanis sértetti, vagy egyéb – alapvetően politikai – érdekek mentén motivált csoportok aktivizálódása várható minden olyan jelentősebb demonstrációhoz kapcsolódóan, amely alkalmával önkényuralmi jelképeket vonultatnak fel.

Az önkényuralmi jelkép használata bűncselekmény elkövetői között korábban domináltak azok a középiskolások, akik csalódottságukat, indulatukat a közvélemény által leginkább elutasított jelképek, demonstrálásával élték ki. Mivel cselekményeik helyszíne alapvetően az oktatási intézmények területére koncentráldott – és leginkább kis értékű rongálásban valósult meg – aligha bírt társadalmi veszélyességgel. A továbbiakban emiatt a meggondolatlan fiatalok ellen vélhetően már nem is indul büntetőeljárás.

A reagáló-képesség humán feltételrendszere

Az emberi tényező kiemelt szerepe a nemzetbiztonsági szervek állománya vonatkozásában is elsődleges szempont. A motivált, egyre felkészültebb, szervezeti és eszközháttérrel rendelkező extrém aktivistákkal, valamint a tárgykörbe tartozó bűncselekmények elkövetőivel szemben csak hasonló képességű állami oldal veheti fel eredményesen a küzdelmet. Ehhez egyéni és közösségi szinten is a legjobbak hadra fogására van szükség a nemzetbiztonság (és rendvédelem) területén, amely elitszemlélet pozitív társadalmi szintű hatást, elfogadást is gyakorolhatna.

Ezen szempont már a feladatkörre alkalmas, vagy később alkalmassá váló fiatalok rekrutációja során elsődleges és tudatos szempontként kell, hogy érvényesüljön. A pályaalakmassági, felvételi elbeszélgetések során a társadalmi kérdések iránt érzékeny jelentkezőket ki lehet emelni, irányukba további speciális feladatokat megfogalmazva. Nem érdemes azonban csak várni a jelentkezőkre, a rendvédelmi szervezeteknek is fokozottabban kell élniük a modern munkaerő-gazdálkodás eszközeivel. A felsőfokú oktatási intézményekben – tanárképző főiskolákon, egyetemeken bölcsész karain – jelentős számban tanulnak hasznosítható

társadalomtudományi ismeretanyaggal felvértezett hallgatók, akik egy mozgalmasabb hivatás reményében nyitottak a nemzetbiztonsági szakterület irányába. Az extrémizmus elleni sikeres fellépés érdekében kimondottan hasznosnak bizonyult történelmi, politológus, szociológus előképzettség természetesen nemzetbiztonsági, bűnügyi stb. szakismeretekkel – és tapasztalattal – kiegészülve szellemi fölényt biztosíthat a célszemélyekkel szemben. A motivált, jól vezetett, irányított és eszközökkel (lehallgatás, figyelés stb.) megfelelően ellátott munkatársak az egyre jelentősebb nyomással szemben is sikerrel vehetik fel a küzdelmet. Tekintettel mindezekre, belügyminisztériumi szintről kiinduló szervezett, hosszú távú humánpolitikai intézkedéssorozat (káderpolitika) bevezetése révén biztosítható a potenciális munkatársak megszólítása, szűrése, az alkalmasak kiválasztása a politikai szélsőséget sikeresen korlátozó nemzetbiztonsági, valamint a sztereotípiákat elutasító rendőri állomány kialakítása érdekében.

Ahol a gyűlölet-bűncselekményekkel, majd államellenes bűncselekményekkel, terrorcselekményekkel szemben a rendvédelmi szervek nyílt, illetve a nemzetbiztonsági szervek konspirált tevékenysége eléri korlátait, ott indokolt segítő állampolgárok megszólítása. A Gyöngyöspatán 2011-ben kialakult válsághelyzet költséges (mintegy 250 millió forintra tehető rendőrségi biztosítása) és elhúzódó kezelése a felderítés és megelőzés fontosságára hívja fel a figyelmet. A konfrontálódó társadalmi csoportok konszolidálása érdekében kizárólag hiteles és jól felkészült mediátorok bevonása lehet célravezető.

A társadalom felnőtt – és a problémakör iránt érdeklődő – rétege a tömegtájékoztató- és kommunikáció széles eszközparkjának bevonásával megszólítható. A közösség elleni uszítás¹⁹⁹ gyakori megvalósítási helyszínékként regisztrált Internet a rendvédelmi szervek számára is kommunikációs csatornaként használandó.²⁰⁰ A médiafigyelés tevékenységének kiteljesedéseként a radikalizálódó híroportálokon, fórumoldalakon rövid tanulmányokkal, hozzászólásokkal mintegy moderálni, a szélsőséges, befolyásoló propagandát, lejártni, kiszorítani is lehet. Mindez azonban a korábbiakban bemutatott képzett és motivált állomány alkalmazását igényli.

¹⁹⁹ Új Btk. (a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény) 332. §

²⁰⁰ Az Amerikai Egyesült Államokban létrehozott Terrorizmusellenes Kommunikációs Stratégiai Központ eredményesen szólítja meg a radikalizáció útján elindult fiatalokat, és tarja őket a jogkövetők táborában. Lásd: Richard Lebaron: *Counter Extremism Online. Magyar Rendészet. 2012. különszám.*

Összegzés

Az államellenes és terrorcselekmények, valamint az ideológiai – érzelmi alapú gyűlölet-bűncselekmények hátterében kimutatott egyéni karakter, a személyiség szerepe meghatározóbb, mint sok más bűncselekmény esetében. Az extrémizmus iránt nyitott személyek világnézete gyűlöletalapú, az érvényesülés útja a rivalizálás és konfrontációk egyéni, majd szervezeti szintű jelenlétét tükrözik az utóbbi huszonöt év jelenségeinek tapasztalata alapján. A személyiségtorzulás folyamata egyben a radikalizáció magyarázataként is szolgál. Az elkövetői (és potenciális elkövetői) oldal vizsgálata, a látens kockázati jelenségek, folyamatok feltárása ezért a társadalmi szintű deviancia visszaszorítását, a nemzetbiztonsági (és rendvédelmi) szervek fellépésének sikerességét is eredményezheti.

Mindehhez azonban elengedhetetlen, hogy – az eddigi szemléletet meghaladva – célirányos állományépítés jellemezze a szakterületet. A titkos – rendvédelmi szerveknél „együttműködő” – kapcsolatrendszerbe bevonhatók azon radikális politikai gondolkozású állampolgárok, akik az államellenes és terrorcselekményeket elutasítják. Miként a gyakorlat igazolta, még a hivatásos állományban történő foglalkoztatás számára is érdemes megnyerni a legnyitottabb, legképzettebb – megbízható – aktivistákat. Az új közösség megélése, a hivatásos tisztí felelősség élménye feltétlen lojalitást, megkérdőjelezhetetlen identitást képes biztosítani a korábban helyüket kereső nemzeti radikális fiatalok számára.

Amíg napjainkban a szervezatközpontú szemlélet a problémákra értekezletek szervezésével és munkacsoportok létrehozásával próbál válaszokat megfogalmazni, addig az eredmény-centrikus vállalatműködtetés „fejvadász” gyakorlata a megfelelő embereket rendeli az adott problémák megoldására. A megújulás érdekében a civil oldal erőforrás-elszívó hatására – első lépcsőben – a belső források feltárása és feladat-centrikus koncentrálása, majd a társadalom hasznos tagjainak megszólítása és megnyerése lehet a nemzetbiztonsági szakterület válasza.

A vizsgálat alapján látható, hogy a jelenleg egységes belügyminisztériumi irányítás alatt működő szervek munkája milyen szinten épül egymásra, és mennyire egészíti ki azt egy egészé, amit társadalmi béke megóvásának nevezhetünk. A példaként elemzett kockázatok viszont egyértelműsítik, miszerint az ebben szerepet vállaló szervek számára kiemelt feladat, hogy megtalálják a megfelelő képességekkel rendelkező munkatársakat a motivált és egyre képzettebb ellenfelekkel szemben. Mindez az alapja, hogy már középtávon a belső folyamatokat, az extrémizmus – valamint elkövetőik – lélektanát ismerő, a hivatali hozzáállást meghaladó elkötelezettséggel, hivatástudattal rendelkező nemzetbiztonsági (és rendvédelmi) szakembergárda épülhessen ki.

Felhasznált irodalom

1. BOROSS Zsigmond: Extrémizmus – terrorizmus. (T)error & Elhárítás. 2013. 1. szám
http://tek.gov.hu/tt_pdf/2013/BorossZsigmond_Extremizmus_terrorizmus.pdf.
2. BOROSS Zsigmond Attila: A gyűlölet-bűncselekmények aktuális magyarországi helyzete. Belügyi Szemle, 2013. 12. szám, pp. 5-19.
3. ERIC HOFFER: A fanatizmus természetrajza; Bp., Bagolyvár Kiadó. 1999.
4. FILIPPOV Gábor: A név kötelez. A szélsőjobboldal kutatásának terminológiai problémái. Politikatudományi Szemle, 2011. XX. évf. 3. szám. pp. 130-157.
5. KARÁCSONY Gergely – RÓNA Dániel: A Jobbik titka. A szélsőjobb magyarországi megerősödésének lehetséges okairól. Politikatudományi Szemle, 2010. XIX. évf. 1. szám, pp. 94–123.
6. DR. KOVÁCS Gyula: Néhány ajánlott kriminálmódszerek szempontra az úgynevezett gyűlölet-bűncselekmények nyomozásához. Magyar Bűnüldöző. 2011. 2. szám. pp. 24-38.
7. Hát milyen cigány vagyok én egyáltalán?
<http://mno.hu/interju/forgacs-istvan-hat-milyen-cigany-vagyok-en-egyaltalan-1063697>
8. Ha Ti vagytok a cigányok, nem tartozom köztük
http://www.romnet.hu/hirek/2011/10/10/ha_ti_vagytok_a_ciganyok_nem_tartozom_kozetek
9. RICHARD LEBARON: Counter Extremism Online. Terrorizmus és demokrácia a XXI. században. Nemzetközi tudományos konferencia. 2011. szeptember 29-30. Magyar Rendészet. 2012. különszám. pp. 26-31.
10. TÁLAS Péter (szerk.): Válaszok a terrorizmusra; Stratégiai Védelmi Kutató Intézet, 2002.
11. UTASI Judit: A gyűlölet-bűncselekmények elemzése – esettanulmányok I. Belügyi Szemle. 2012. 1. szám. pp. 5-32.
12. UTASI Judit: A gyűlöletbűnözés háttere.
http://j1.wplanet.hu/attachments/082_Utasi%20Judit%20A%20gy%C5%B1%20b%C5%B1n%C3%B6z%C3%A9s%20h%C3%A1tt%C3%A9re.pdf
13. Az erőszak leküzdése és az integráció elősegítése, Romák elleni erőszakos incidensek helyszíni vizsgálata Magyarországon. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Demokratikus Intézmények és Emberi

Jogok Hivatala által 2010. június 15-én kiadott Addressing Violence, Promoting Integration – Field Assessment of Violent Incidents against Roma in Hungary című jelentésének nem hivatalos magyar fordítása.

14. Romák, szintók és a rendőrség: Bizalomépítést és megértést elősegítő jó gyakorlatok. A Stratégiai Rendőri Ügyek Osztályának Kiadványai sorozat 9. kötete

Honlapok, hírportálok:

www.kuruc.info.hu,
www.hunhir.hu
www.alfahir.hu
www.szentkoronaradio.com
www.barikad.hu
www.gardamozgalom.com
www.antidogma.hu
www.jovonk.info
www.hidfo.net
www.suttogo.hu
www.gyuloletellen.hu
www.romnet.hu